

Selvitys koskien tehostettua, erityistä ja vaativaa erityistä tukea perusopetuksessa saavien oppilaiden toiselle asteelle siirtymisen tuen mallia

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki muuttuu 1.8.2025 alkaen

Hallitus on uudistanut lainsäädäntöä koskien esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppimisen tukea ja erityisopetusta. Muutokset astuvat voimaan 1.8.2025. Ammatillisessa koulutuksessa oppimisen tuki uudistuu 1.8.2026. Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen (TELMA) perusteet uudistetaan 1.8.2027. Termiä vaativa erityinen tuki käytetään perusopetuksessa pääsääntöisesti vammaisopetuksen kohdalla. Toisella asteella sitä käytetään ainoastaan ammatillisten erityisoppilaitosten kohdalla.

Uudistuksen myötä perusopetuksessa luovutaan kolmiportaisesta tuen mallista. Jatkossa oppilaan tuki perustuu konkreettisiin pedagogisiin ratkaisuihin ja tukimuotoihin ryhmän ja oppilaan tarpeiden mukaisesti. Valtuustolle 26.2.2024 esiteltyä Espoon tuen mallia noudatetaan Espoossa 31.7.2025 asti.

1.8.2025 alkaen oppilaan tukemisen ensisijaisena tukimuotona ovat ryhmäkohtaiset tukimuodot. Jos ne eivät riitä, oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä. Tukea koskeva hallinnollinen päätös tehdään jatkossa perusopetuksen oppilaille, jotka saavat oppilaskohtaista tukea, kuten erityisopettajan antamaa opetusta pienryhmässä, tulkitsemis- ja avustajapalveluita sekä apuvälineitä. Päätös tehdään myös oppimäärän rajaamisesta, tavoitekokonaisuuksittain etenemisestä ja toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta. Lisäksi erityisistä opetusjärjestelyistä tulee tehdä hallintopäätös.

Espoon ohjaussuunnitelma perusopetuksen ja toisen asteen välisen siirtymän tukena

Siirtymävaiheen ohjaus

Siirtymävaiheen ohjaus on pitkäkestoinen prosessi, joka kestää koko yläkoulun ajan. Espoossa toimintaa ohjaa kaupungin yhteinen ohjaussuunnitelma, joka koostuu kuntatasoisesta laadukkaan ohjauksen mallista ja oppilaitoskohtaisesta ohjaussuunnitelmasta. Laadukkaan ohjauksen mallissa on määritelty ja kuvattu koulun eri toimijoiden roolit sekä ohjauksen erilaiset toimintatavat oppilaan ohjauksessa. Malliin voi tutustua [Espoon nettisivuilla](#).

Vuosiluokilla 7–9 oppilaanohjaus sisältää luokkamuotoista ohjausta, henkilökohtaista ohjausta, pienryhmäohjausta ja työelämään tutustumista (TET). Ohjaukseen kuuluu myös erilaiset vierailijat koululla sekä vierailukäynnit oppilaitoksiin ja yrityksiin. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle löytyy jatko-opiskelupaikka perusopetuksen jälkeen.

Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus

Oppilailla, jotka tarvitsevat tukea jatko-opintoihin hakeutumisessa, on oikeus saada tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9. Tarve arvioidaan yksilöllisesti. Ohjauksen painopisteenä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittäminen sekä ohjaus oppilaalle sopiviin jatko-opintoihin. Oppilaalle laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. 1.8.2025 alkaen myös toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa oppilaanohjaukseen sisältyy vuosiluokilla 8–9 tarvittaessa tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista vuosiluokilla 7–9. Tiivis ohjausyhteistyö luokanohjaajan/erityisluokanopettajan ja erityisopettajan kanssa on yksi tehostetun ohjauksen kulmakivistä. Muita yhteistyötahoja voivat olla mm. koulukuraattori, koulupsykologi, kouluterveydenhoitaja, S2-opettaja, koulunkäynninohjaaja, kulttuuriohjaaja, yhteisöohjaaja, nuorisotyöntekijä, kouluvalmentaja, toisen asteen oppilaitoksen henkilöstön edustaja, valmentaja harrastustoiminnasta tai työntekijä sosiaali- ja terveystalveista.

Nivelvaiheen ohjaus

Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa ohjauksen tehtävänä on tukea oppilasta urasuunnittelussa ja jatko-opintopaikkansa valinnoissa omat vahvuutensa tunnistuen. Tavoitteena on sujuva siirtyminen ja riittävät valmiudet jatko-opintojen aloittamiseen.

Perusopetuksen ja toisen asteen opetus- ja ohjaushenkilöstön yhteistyö sekä yhteistyö huoltajien kanssa ovat tärkeitä. Tarvittaessa tehdään myös moniammatillista yhteistyötä. Oppilaanohjaaja seuraa perusopetuksen päättäneiden sijoittumista jatko-opintoihin, huolehtii yhteishaussa ilman opiskelupaikkaa jääneiden ohjauksesta oppivelvollisuuslainsäädännön mukaisesti ja ilmoittaa ilman opiskelupaikkaa olevista oppilaista asuinkunnan oppivelvollisten vastuuohjaajille. Rehtori vastaa oppivelvollisuuslain mukaisten opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömien tietojen siirtämisestä oppilaan jatko-opintoihin. Nivelvaiheen siirtyminen perustuu oppivelvollisuuslain mukaan saattaen vaihtamiseen, jossa joku taho vastaa aina nuoren ohjaamisesta ja tuesta.

Kodin tuki

Oppivelvollisuuslain mukaan huoltajalla on valvontavastuu siitä, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuuden. Kodin tuki oppilaan tukemisessa ja ohjauksessa on tärkeä. Rooli korostuu etenkin vaikeasti vammaisten lasten kohdalla. Huoltajat osallistetaan oppilaan tukemiseen ja ohjaukseen etenkin tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen aikana. Tavoitteet ja toimintatavat sovitaan yhdessä. Huoltajat voivat esimerkiksi tukea nuoren jatko-opintoihin tutustumista osallistamalla tutustumiskäynteihin yhdessä nuoren kanssa tai auttaa TET-paikan

saamisessa. Espoon yhteishaku -sivulla on kuvaus yhteishaun prosessista tutustumineen aina opintojen aloitukseen asti.

Lainsäädännön ohjaama tietojen siirto ja opiskelun aloittaminen uudessa oppilaitoksessa

Perusopetuksen päättymisen jälkeen perusopetuksen järjestäjällä on vastuu nuoren oppivelvollisuuden suorittamisen ohjauksesta, tuesta ja valvonnasta, kunnes nuori aloittaa opinnot perusopetuksen jälkeisessä koulutuksessa. Opintojen aloittaminen tarkoittaa konkreettista opintojen aloittamista, ei esimerkiksi opintoihin hakemista tai tietoa koulutuspaikan saamisesta. Käytännössä aloittaminen sijoittuu useimmiten syyslukukauden alkuun. Tällöin vastuu opiskelijan ohjauksesta, tuesta ja valvonnasta siirtyy kyseiselle toisen asteen koulutuksen järjestäjälle. Perusopetuksen järjestäjä voi toimittaa ammatillisen ja lukiokoulutuksen järjestäjälle perusopetuslain mukaisen perusopetuksen päättyessä voimassa oleva oppimisen tukea koskeva hallintopäätöksen vasta, kun opiskelija on aloittanut opiskelun perusopetuksen jälkeisessä oppilaitoksessa. Tähän asti Espoossa perusopetuksen päättävälle erityisen tuen oppilaille on tulostettu myös henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) kahtena kappaleena ja annettu ne oppilaalle päättötodistuksen ohessa. Oppilaita ja huoltajia on ohjeistettu toimittamaan toinen tuloste siihen oppilaitokseen, jossa nuori aloittaa opintonsa. Yhtenäisen käytännön tavoitteena on ollut, että uudella opetuksen järjestäjällä on opiskelijan opetuksen järjestämiseksi välttämättömät tiedot heti, kun opiskelija aloittaa opiskelut. Ohje tullaan päivittämään, kun Opetushallitukselta on saatu uudet ohjeet ja valtakunnallinen oppimisen tuen asiakirjapohja. Lisäksi oppilaitos, jossa nuori aloittaa opintonsa, on velvollinen selvittämään oppilaan oppimisen tuen tarpeen. Se voi myös pyytää oppilaan perusopetuksen oppilaitokselta opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot opetuksen järjestämistä varten.

Espoossa on yli 80 peruskoulua ja noin 3700 perusopetuksen päättötodistuksen saavaa nuorta vuosittain. He aloittavat toisen asteen opintonsa lähes 200 eri oppilaitoksessa. Espoon kaupungilla ei ole, opiskelijaryhmästä riippumatta, erillistä henkilöstöresurssia saattamaan opiskelijoita fyysisesti opintojen alkuun uudessa oppilaitoksessa ja samanaikaisesti aloittamaan alkanutta lukuvuotta peruskoulussa.

Noudattamalla voimassa olevaa lainsäädäntöä ja Espoon ohjaussuunnitelmassa kuvattua laadukasta ohjausta, saamme oppilaiden siirtymät onnistumaan.